

BEATA PAWŁOWSKA
EMILIA POTEMBSKA

KORZYSTANIE Z PORNOGRAFII INTERNETOWEJ PRZEZ UCZENNICE SZKÓŁ ŚREDNICH W KONTEKŚCIE CZYNNIKÓW RODZINNYCH

ROZPOWSZECHNIENIE PORNOGRAFII INTERNETOWEJ WŚRÓD MŁODZIEŻY

Uzależnienie od pornografii sieciowej jest rodzajem uzależnienia od Internetu¹. Korzystanie ze stron pornograficznych obejmuje przeglądanie zdjęć i filmów pornograficznych w celu osiągnięcia satysfakcji seksualnej, rozmowy na czatach erotycznych, czytanie lub pisanie listów o treści erotycznej, wymianę poczty elektronicznej w celu znalezienia partnera seksualnego oraz angażowanie się online w relacje seksualne z osobami przeciwnej lub tej samej płci, z oglądaniem własnych ciał w czasie rzeczywistym przez webcam². K. S. Young³ uważa, że rozwojowi uzależnienia od pornografii internetowej sprzyja anonimowość oraz wygodny i szeroki dostęp do treści erotycznych. W świetle badań prowadzonych przez Young⁴, uzależnienie od pornografii

Dr hab. BEATA PAWŁOWSKA – Katedra i Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie; adres do korespondencji: ul. Głuska 1, 20-433 Lublin.

Lek. med. EMILIA POTEMBSKA – Katedra i Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie; adres do korespondencji: ul. Głuska 1, 20-433 Lublin.

¹ K. S. Y o u n g, *Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment*, [w:] *Innovations in Clinical Practice: A Source Book*, red. L. VandeCreek, T. Jackson, Florida: Professional Resource Press 1999, s. 19-31.

² C. G u e r r e s c h i, *Nowe uzależnienia*, Kraków: Wydawnictwo Salwator 2005, s. 71.

³ K. S. Y o u n g, *What is Cybersexual Addiction?*; <http://netaddiction.com>

⁴ Tamże.

internetowej jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych zaburzeń wśród osób patologicznie korzystających z Internetu. Young⁵ i A. Cooper⁶ podkreślają, że mężczyźni częściej przeglądają strony internetowe zawierające zdjęcia i filmy pornograficzne, natomiast kobiety chętniej odwiedzają „czaty” erotyczne, prowadząc rozmowy o treści erotycznej. Zdaniem Young⁷ kobiety interesują się internetowymi stronami erotycznymi ze względu na możliwość ukrycia swojego wyglądu, swobodniejszego zachowania oraz większą swobodę w okazywaniu zadowolenia z przeżyć seksualnych, natomiast mężczyźni mogą uniknąć obaw, że nie sprostają czyimś wymaganiom, oraz ukryć problemy związane z życiem seksualnym. Na podstawie badań J. S. Carroll i współautorów⁸ stwierdzono, że 67% chłopców i 49% dziewcząt akceptuje zjawisko przeglądania pornografii internetowej, a 87% chłopców i 31% dziewcząt w badanej grupie przyznaje się do przeglądania stron internetowych zawierających treści erotyczne. Badacze ci informują⁹, że 54% adolescentów regularnie odwiedza strony z pornografią internetową. Wykazali oni¹⁰, że młodzież korzystająca z pornografii internetowej ma – częściej niż osoby nieprzeglądające takich stron – wielu partnerów seksualnych. H. Y. Koo i S. S. Kim¹¹ stwierdzili, że 5,7% z 670-osobowej grupy młodzieży jest uzależniona od pornografii internetowej. Autorzy ci wykazali, że uzależnienie od pornografii internetowej ma wpływ na stosowanie przemocy seksualnej przez młodzież¹². Ko i współautorzy podkreślają, że osoby uzależnione od Internetu, które przeglądają strony z pornografią internetową, częściej przejawiają zachowania agresywne niż osoby nieprzeglądające tego typu stron¹³.

⁵ Tamże.

⁶ A. C o o p e r, *Sexuality and the Internet: Surfing Into the New Millenium*, „Cyber Psychology&Behavior” 1998, nr 1, s. 184.

⁷ Y o u n g, *What is Cybersexual*.

⁸ J. S. C a r r o l l, L. M. P a d i l l a - W a l k e r, L. J. N e l s o n, C. D. O l s o n, C. M c N a m a r a B a r r y, S. D. M a d s e n, *Generation XXX. Pornography Acceptance and Use Among Emerging Adults*, „Journal Adolescents Research” 2008, nr 23, s. 21.

⁹ D. K. B r a u n - C o u r v i l l e, M. R o j a s, *Exposure to Sexually Explicit Web Sites and Adolescent Sexual Attitudes and Behaviors*, „Journal Adolescent Health” 45(2009), z. 2, s. 159.

¹⁰ Tamże, s. 160.

¹¹ H. Y. K o o, S. S. K i m, *Relationships Among Cybersex Addiction, Gender Egalitarianism, Sexual Attitude and the Allowance of Sexual Violence in Adolescents*, „Taehan Kanho Hakhoe Chinese” 37(2007), z. 7, s. 1208.

¹² Tamże, s. 1210.

¹³ C. H. K o, J. Y. Y e n, S. C. L i u, C. F. H u a n g, C. F. Y e n, *The Associations*

Według Z. Izdebskiego¹⁴ niepokojący jest fakt, że aż 18% młodych ludzi doświadczało zmuszania do kontaktów seksualnych za pośrednictwem Internetu. Z badań OBOP¹⁵, przeprowadzonych w populacji polskiej wśród osób powyżej 15 roku życia, wynika, że internauci najczęściej poszukują w Sieci humoru nawiązującego do seksu (61%) oraz erotycznych zdjęć, filmów, opowiadań bądź komiksów (57%), a 29% z nich deklaruje zainteresowanie poradami dotyczącymi technik seksualnych. Badania prowadzone w Chorwacji¹⁶ wykazały, że aż 27% dzieci w wieku od 10 do 16 roku życia otrzymywało przez Internet wiadomości o treści erotycznej oraz zetknęło się ze zdjęciami i filmami pornograficznymi. Na podstawie obserwacji włoskiej Grupy Badawczej Nowych Zachowań Kryminalnych¹⁷ dotyczących sytuacji związanych z molestowaniem seksualnym dzieci w Internecie ujawniono, że 7% z nich może być narażonych na słowne molestowanie seksualne, a 2% dzieci spotyka się z dążeniem ze strony rozmówcy internetowego do osobistego spotkania.

Biorąc pod uwagę skalę zjawiska narażenia adolescentów na treści pornograficzne w Sieci, na którą zwracają uwagę badacze zarówno za granicą¹⁸, jak i w Polsce¹⁹, istnieje potrzeba przeprowadzenia dokładnych badań pozwalających poznać czynniki predysponujące do uzależnienia od pornografii internetowej, dzięki czemu możliwe będzie podjęcie skutecznej profilaktyki i ochrony młodzieży przed korzystaniem z tego typu stron. Autorki niniejszego artykułu podjęły próbę analizy czynników rodzinnych, które mogą mieć wpływ na przeglądanie pornografii w Internecie przez młodzież szkół średnich. Celem badań było udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

– czy i w zakresie jakich wymiarów uzależnienia od Internetu występują różnice między dziewczętami korzystającymi i niekorzystającymi z pornografii internetowej?

– czy i w zakresie jakich czynników rodzinnych występują różnice między dziewczętami korzystającymi i niekorzystającymi z pornografii internetowej?

Between Aggressive Behaviors and Internet Addiction and Online Activities in Adolescents, „Journal Adolescents Health” 44(2009), z. 6, s. 602.

¹⁴ I z d e b s k i, *Seks w Internecie*, TNS OBOP 2005, s. 24.

¹⁵ Tamże, s. 26.

¹⁶ G. B. F l a n d e r, I. C o s i c, B. P r o f a c a, *Exposure of Children to Sexual Content on the Internet in Croatia*, „Child Abuse Neglecting” 33(2009), z. 12, s. 851.

¹⁷ G u e r r e s c h i, dz. cyt., s. 72.

¹⁸ Tamże, s. 71; F l a n d e r, art. cyt., s. 851.

¹⁹ I z d e b s k i, art. cyt., s. 22.

– czy i jakie zależności występują między wymiarami uzależnienia od Internetu a czynnikami rodzinnymi w grupie dziewcząt korzystających z pornografii internetowej?

Grupa badana. Grupę badaną stanowiło 186 uczennic liceum ogólnokształcącego, których średni wiek wynosił 17 lat. Z miasta pochodziło 86%, ze wsi 14% badanych. W rodzinie pełnej wychowywało się 86% badanych, w rodzinie niepełnej – 14%. O nadużywaniu alkoholu przez ojca informowało 10% dziewcząt, a o nadużywaniu alkoholu przez matkę – 2%. Alkohol nadużywało 24% badanych dziewcząt, a środki psychoaktywne przyjmowało 16%.

Metody badawcze. W pracy zastosowano następujące metody: Internet Addiction Test (IAT) K. S. Young²⁰, na podstawie którego określono nasilenie uzależnienia od Internetu, Kwestionariusz do Badania Uzależnienia od Internetu (KBUI)²¹ oraz Kwestionariusz do Badania Zaburzonych Relacji w Rodzinie (KBZRR)²² – autorstwa B. Pawłowskiej i E. Potembskiej. KBUI składa się z pięciu skal: I – Akceptacja, II – Gry-potrzeba agresji i władzy, III – Uzależnienie od komputera, IV – Uzależnienie od Internetu, V – Pornografia²³, KBZRR tworzą skale: I – Przemoc, II – Nadopiekuńczość, III – Koalicja z matką, IV – Brak akceptacji-odrzućenie i V – Obojętność²⁴.

OBJAWY UZALEŻNIENIA OD INTERNETU U UCZENNIC KORZYSTAJĄCYCH I NIEKORZYSTAJĄCYCH Z PORNOGRAFII INTERNETOWEJ

W pierwszym etapie badań z grupy 186 dziewcząt wyodrębniono 29 osób, które w Ankiecie osobowej przyznawały, że celowo odwiedzają strony porno-

²⁰ K. S. Y o u n g, *Caught in the Net: How to Recognize the Signs of Internet Addiction and a Winning Strategy for Recovery*, New York: John Wiley 1998.

²¹ B. P a w ł o w s k a, E. P o t e m b s k a, *Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Uzależnienia od Internetu (KBUI)*, „Badania nad Schizofrenią” 10(2009), z. 10, s. 310-321.

²² B. P a w ł o w s k a, E. P o t e m b s k a, *Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Zaburzonych Relacji w Rodzinie (KBZRR)*, „Current Problems of Psychiatrii” 11(2010), z. 2, s. 119-126.

²³ P a w ł o w s k a, P o t e m b s k a, *Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Uzależnienia*, s. 310-321.

²⁴ P a w ł o w s k a, P o t e m b s k a, *Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Zaburzonych*, s. 119-126.

graficzne. Następnie za pomocą testu *t* porównano grupę dziewcząt korzystających ($N = 29$) i niekorzystających ($N = 156$) z pornografii internetowej, w zakresie wyniku ogólnego IAT Young (tab. 1).

Tab. 1. Porównanie średnich wyników uzyskanych przez dziewczęta korzystające i niekorzystające z pornografii internetowej w zakresie skali ogólnej IAT

Skala ogólna IAT	Osoby nieprzeglądające pornografii internetowej		Osoby przeglądające pornografię internetową		t oddz. est.war.	<i>p</i>
	<i>M</i>	<i>sd</i>	<i>M</i>	<i>sd</i>		
Wynik ogólny IAT	30,34	10,18	38,88	15,29	-3,04	0,004

Dziewczęta przeglądające internetowe strony pornograficzne uzyskały istotnie wyższe wyniki w zakresie skali ogólnej IAT w porównaniu z dziewczętami nieprzeglądającymi tego typu stron.

Następnie porównano wyniki w zakresie skal Kwestionariusza do Badania Uzależnienia od Internetu, uzyskane przez dziewczęta korzystające i niekorzystające z pornografii internetowej (tab. 2).

Tab. 2. Porównanie średnich wyników uzyskanych przez dziewczęta korzystające i niekorzystające z pornografii internetowej w zakresie skal KBUI

Skale KBUI	Osoby nieprzeglądające pornografii internetowej		Osoby przeglądające pornografię internetową		t oddz. est.war.	<i>p</i>
	<i>M</i>	<i>sd</i>	<i>M</i>	<i>sd</i>		
Akceptacja	0,33	0,58	0,58	0,65	-2,09	0,04
Gry-potrzeba agresji i władzy	0,21	0,47	0,40	0,59	-1,69	n.i.
Uzależnienie od komputera	2,17	1,01	2,26	1,05	-0,41	n.i.
Uzależnienie od Internetu	0,53	0,54	1,03	0,85	-3,24	0,003
Pornografia	0,09	0,30	0,52	0,60	-3,92	0,0001

Uczennice korzystające z pornografii internetowej uzyskały istotnie statystycznie wyższe wyniki w zakresie skal KBUI: Akceptacja, Uzależnienie od

Internetu oraz Pornografia. Na tej podstawie można stwierdzić, że dziewczęta korzystające z pornografii – w przeciwieństwie do dziewcząt niekorzystających z tego typu stron – znacząco częściej przejawiają objawy uzależnienia od Internetu, tzn. mają potrzebę zwiększania czasu i częstotliwości korzystania z Sieci, zaniedbują obowiązki w związku z ilością czasu spędzanego na połączeniu z Internetem, stale myślą o Internecie oraz są przekonane, że mogą być akceptowane, rozumiane wyłącznie w kontaktach internetowych.

RELACJE W RODZINACH DZIEWCZĄT KORZYSTAJĄCYCH I NIEKORZYSTAJĄCYCH Z PORNOGRAFII INTERNETOWEJ

W kolejnym etapie badań porównano średnie wyniki otrzymane przez dziewczęta korzystające i niekorzystające z pornografii internetowej w zakresie skal KBZRR. Wyniki analiz statystycznych zamieszczono w tabeli 3.

Tab. 3. Porównanie średnich wyników
uzyskanych przez dziewczęta korzystające i niekorzystające
z pornografii internetowej w zakresie KBZRR

Skale KBZRR	Osoby nieprzeglądające pornografii internetowej		Osoby przeglądające pornografię internetową		t oddz. est.war.	p
	M	sd	M	sd		
Przemoc	0,46	0,58	0,96	0,89	-2,93	0,01
Nadopiekuńczość	1,01	0,69	1,28	0,88	-1,56	n.i.
Koalicja z matką	0,82	0,75	1,28	0,86	-2,70	0,01
Brak akceptacji- -odrzućenie	0,82	0,71	1,08	0,61	-2,10	0,04
Obojętność	1,11	1,01	1,42	1,07	-1,44	n.i.

Dziewczęta korzystające z pornografii internetowej uzyskały istotne statystycznie wyższe wyniki od dziewcząt niekorzystających z pornografii internetowej w skalach: Przemoc, Koalicja z matką oraz Brak akceptacji-odrzućenie. Rezultaty te wskazują, że uczennice liceum, które celowo odwiedzają internetowe strony pornograficzne, znacząco częściej niż ich rówieśniczki nieprzeglądające tego typu stron, doświadczają w rodzinie przemocy psychicznej, fizycznej i seksualnej, częściej rodzice formułują wobec nich nadmierne wymagania oraz są niezadowoleni z osiągnięć i wyglądu córek.

Dziewczęta korzystające z pornografii internetowej znacząco częściej niż rówieśniczki niekorzystające z pornografii postrzegają matkę jako osobę nieszczęśliwą w małżeństwie i nieradzącą sobie z problemami, jakie niesie życie, oraz wyrażają przekonanie, że bez nich mama byłaby samotna, że potrzebuje ona ich opieki, pocieszenia, rad, wskazówek i ochrony przed ojcem.

RELACJE W RODZINACH
A UZALEŻNIENIE OD INTERNETU U DZIEWCZĄT
KORZYSTAJĄCYCH Z INTERNETOWYCH STRON PORNOGRAFICZNYCH

Ostatni etap badań poświęcono analizie zależności między czynnikami rodzinnymi a objawami uzależnienia od Internetu u uczennic szkół średnich, które celowo odwiedzają strony z pornografią internetową.

W tabeli 4 zamieszczone zostały współczynniki korelacji r Pearsona obliczone między wynikami w skalach KBZRR a wynikami w skalach IAT, otrzymanymi przez dziewczęta korzystające z pornografii internetowej.

Tab. 4. Współczynniki korelacji między wynikami w skalach KBZRR
a wynikami w skalach IAT
w grupie dziewcząt korzystających z pornografii internetowej

Skale	Przemoc	Nadopiekuńczość	Koalicja z matką	Brak akceptacji- -odrzućenie	Obojętność
IAT	n.i.	$r = 0,65***$	$r = 0,61***$	$r = 0,59***$	n.i.

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Na podstawie analiz statystycznych ujawniono istotne statystycznie dodatnie zależności między wynikiem ogólnym testu IAT Young a wynikami w skalach KBZRR w grupie dziewcząt korzystających z pornografii internetowej. Uzależnienie od Internetu, mierzone za pomocą IAT, u dziewcząt przeglądających pornografię internetową współwystępuje z poczuciem odrzucenia i braku akceptacji ze strony rodziców, doświadczaniem z ich strony licznych kar, nadmiernych wymagań, niezadowolenia z osiągnięć dziecka. Dziewczęta korzystające z internetowych stron pornograficznych w tym większym stopniu są uzależnione od Internetu, im większy lęk odczuwają przed dorastaniem i radzeniem sobie w życiu samodzielnie oraz im bardziej są przekonane, że ich matka jest nieszczęśliwa w małżeństwie, bezradna wobec problemów, że bez

nich matka byłaby samotna, że potrzebuje ona ich opieki, pocieszenia, rad, wskazówek i ochrony przed ojcem.

W tabeli 5 zamieszczono współczynniki korelacji r Pearsona, obliczone między wynikami uzyskanymi przez dziewczęta korzystające z pornografii internetowej w skalach KBZRR i KBUI.

Tab. 5. Współczynniki korelacji między wynikami w skalach KBZRR a wynikami w skalach KBUI w grupie dziewcząt korzystających z pornografii internetowej

Skale KBUI	Przemoc	Nadopiekuńczość	Koalicja z matką	Brak akceptacji-odrzućenie	Obojętność
Akceptacja	n.i.	$r = 0,55^{**}$	$r = 0,57^{***}$	$r = 0,54^{**}$	n.i.
Gry-potrzeba agresji i władzy	$r = 0,60^{***}$	n.i.	$r = 0,44^{**}$	n.i.	$r = 0,43^*$
Uzależnienie od komputera	n.i.	n.i.	n.i.	n.i.	n.i.
Uzależnienie od Internetu	$r = 0,41^*$	$r = 0,68^{***}$	$r = 0,65^{***}$	$r = 0,52^{**}$	n.i.
Pornografia	$r = 0,55^{**}$	$r = 0,54^{**}$	$r = 0,59^{***}$	-	$r = 0,46^{**}$

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Otrzymane w badaniach wyniki (tab. 5) wskazują na występowanie istotnych statystycznie dodatnich zależności między doświadczaną w rodzinie przemocą psychiczną, fizyczną i seksualną a objawami uzależnienia od Internetu i agresywnych gier komputerowych w grupie dziewcząt korzystających z pornografii internetowej. Im bardziej dziewczęta przeglądające internetowe strony pornograficzne boją się dojrzewania i zadań dorosłego życia oraz pragną zostać pod opieką rodziców, tym bardziej są przekonane, że jedynie w Internecie mogą ujawniać swoje prawdziwe uczucia, opinie, rozmawiać o ważnych sprawach, uzyskać akceptację, zrozumienie oraz pokazywać się takimi, jakie są w rzeczywistości. Lęk przed dorosłością, spowodowany nadopiekuńczymi postawami rodziców, współwystępuje z nasilonymi objawami uzależnienia od Internetu oraz od pornografii internetowej. Im bardziej dziewczęta korzystające z pornografii internetowej są przekonane, że bez nich matka byłaby samotna, że potrzebuje ona ich opieki, pocieszenia, rad, wskazówek, ochrony przed ojcem, tym częściej grają w agresywne gry komputero-

we, przeglądają zdjęcia pornograficzne w Internecie, czują się akceptowane i rozumiane wyłącznie w kontaktach przez Internet oraz uważają, że jedynie w Sieci mogą ujawniać swoje prawdziwe uczucia, opinie oraz być autentyczne.

Doświadczany przez badane licealistki brak akceptacji, liczne kary i nadmierne wymagania ze strony rodziców współwystępują z poszukiwaniem akceptacji, zrozumienia w kontaktach przez Internet oraz nasilonymi objawami uzależnienia od Internetu. Im bardziej licealistki są przekonane, że rodzice poświęcają im swój czas, uwagę, obdarzają opieką tylko wtedy, gdy są chore, tym częściej grają one w agresywne gry komputerowe oraz przeglądają strony z pornografią internetową.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Przeprowadzone badania wskazują na występowanie znaczących różnic między dziewczętami korzystającymi i niekorzystającymi z pornografii internetowej w zakresie czynników rodzinnych. Dziewczeta korzystające z pornografii internetowej częściej doświadczają przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej ze strony rodziców, częściej czują się odrzucone przez rodziców oraz odpowiedzialne za samopoczucie matki, wobec której pełnią rolę opiekuna i obrońcy przed ojcem. Stwierdzono również istotne zależności między nasileniem objawów uzależnienia od Internetu (mierzonych testem IAT) oraz wymiarami uzależnienia od Internetu (mierzonymi KBUI) a czynnikami rodzinnymi (określonymi na podstawie KBZRR).

Autorki pracy stwierdziły na podstawie badań, że poszukiwanie akceptacji i zrozumienia w Internecie przez dziewczęta przeglądające internetowe strony pornograficzne łączy się z poczuciem braku akceptacji ze strony rodziców, pełnieniem roli opiekuna i obrońcy matki oraz lękiem przed dorosłością.

Nasilona potrzeba agresji i władzy, zaspokajana przez badane dziewczęta podczas grania w pełne przemocy gry komputerowe, współwystępuje z doświadczaną ze strony rodziców przemocą, obojętnością, obrazem matki jako osoby nieszczęśliwej w małżeństwie i nieradzącej sobie z problemami oraz poczuciem odpowiedzialności za matkę.

Nasilone objawy uzależnienia od Internetu u dziewcząt korzystających z pornografii internetowej, do których należą: reagowanie złością czy lękiem w sytuacji niemożności skorzystania z Internetu, występowanie potrzeby zwiększenia czasu i częstotliwości przebywania online, stałe myślenie o Internecie, rezygnacja z posiłków i snu na rzecz czasu spędzanego w Sieci,

zaniedbywanie nauki i pracy w związku z ilością czasu spędzanego w Internecie oraz okłamywanie rodziny co do ilości czasu spędzanego w Sieci, łączy się z doświadczaniem przemocy, odrzucenia, nadmiernymi wymaganiami ze strony rodziców, nasilonym lękiem przed zadaniami dorosłego życia oraz przejściem roli opiekuna i obrońcy dla matki.

Zaprezentowane w niniejszym artykule wyniki badań potwierdziły występowanie bardzo istotnego związku między odwiedzaniem stron z pornografią internetową, prowadzeniem przez Internet rozmów o treści erotycznej oraz ściąganiem filmów i zdjęć pornograficznych przez dziewczęta a doświadczaniem przemocy i obojętności ze strony rodziców, lękiem przed dorosłością oraz postrzeganiem matki jako osoby nieszczęśliwej w małżeństwie i bezradnej wobec problemów.

Otrzymane wyniki w pełni korespondują z wynikami uzyskanymi przez badaczy zagadnienia²⁵, którzy zwracają uwagę na istotną rolę rodziny w rozwoju uzależnienia od Internetu u młodzieży oraz na wpływ rodziców na przeglądanie pornografii internetowej przez adolescentów. Zdaniem G. S. Mesch²⁶, im mniej rodzice angażują się w wychowanie dzieci, tym częściej przeglądają one internetowe strony pornograficzne. S. K. Park²⁷ podkreśla, że dzieci będące świadkami przemocy pomiędzy rodzicami oraz doświadczające przemocy fizycznej ze strony rodziców są częściej uzależnione od Internetu niż dzieci niedoświadczające tego typu przeżyć.

Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:

1. Dziewczęta korzystające z pornografii internetowej częściej niż dziewczęta niekorzystające z pornografii doświadczają w rodzinie przemocy, odrzucenia oraz przejmują rolę opiekuna wobec matki.

2. Nasilone objawy uzależnienia od Internetu, agresywnych gier komputerowych i pornografii internetowej oraz poszukiwanie akceptacji i zrozumienia w kontaktach przez Internet współwystępują u młodzieży z doświadczaną w ro-

²⁵ S. K. P a r k, J. Y. K i m, C. B. C h o, *Prevalence of Internet Addiction and Correlations with Family Factors Among South Korean Adolescents*, "Adolescence" 43(2008), z. 172, s. 900; J. Y. Y e n, C. F. Y e n, C. C. C h e n, S. H. C h e n, C. H. K o, *Family Factors of Internet Addiction and Substance Use Experience in Taiwanese Adolescents*, „CyberPsychology & Behavior” 10(2007), z. 3, s. 325; D. V. A r y, T. E. D u n c a n, A. B i g l a n, C. W. M e t z l e r, J. W. N o e l l, K. S m o l k o w s k i, *Development of Adolescent Problem Behavior*, „Journal Abnormality Child Psychology” 27(1999), z. 2, s. 145; G. S. M e s c h, *Social Bonds and Internet Pornographic Exposure Among Adolescents*, „Journal Adolescent” 32(2009), z. 3, s. 615.

²⁶ M e s c h, art. cyt., s. 617.

²⁷ P a r k, K i m, C h o, art. cyt., s. 897.

dzinie przemocą, odrzuceniem, obojętnością, przejęciem przez dziecko roli obrońcy dla matki oraz lękiem przed dorosłością.

BIBLIOGRAFIA

- A r y D. V., D u n c a n T. E., B i g l a n A., M e t z l e r C. W., N o e l l J. W., S m o l k o w s k i K.: Development of Adolescent Problem Behavior, „Journal Abnormality Child Psychology” 27(1999), z. 2, s. 141-150.
- B r a u n - C o u r v i l l e D. K., R o j a s M.: Exposure to Sexually Explicit Web Sites and Adolescent Sexual Attitudes and Behaviors, „Journal Adolescent Health” 45(2009), z. 2, s. 156-162.
- C a r r o l l J. S., P a d i l l a - W a l k e r L. M., N e l s o n L. J., O l s o n C. D., M c N a m a r a B a r r y C., M a d s e n S. D.: Generation XXX. Pornography Acceptance and Use Among Emerging Adults, „Journal Adolescents Research” 2008, nr 23, s. 6-30.
- C o o p e r A.: Sexuality and the Internet: Surfing Into the New Millenium, „Cyber-Psychology & Behavior” 1998, nr 1, s. 181-187.
- F l a n d e r G. B., C o s i c I., P r o f a c a B.: Exposure of Children to Sexual Content on the Internet in Croatia, „Child Abuse Neglecting” 33(2009), z. 12, s. 849-856.
- G u e r r e s c h i C.: Nowe uzależnienia, Kraków: Wydawnictwo Salwator 2005.
- I z d e b s k i Z.: Seks w Internecie, TNS OBOP 2005.
- K o C. H., Y e n J. Y., L i u S. C., H u a n g C. F., Y e n C. F.: The Associations Between Aggressive Behaviors and Internet Addiction and Online Activities in Adolescents, „Journal Adolescent Health” 44(2009), z. 6, s. 598-605.
- K o o H. Y., K i m S. S.: Relationships Among Cybersex Addiction, Gender Egalitarianism, Sexual Attitude and the Allowance of Sexual Violence in Adolescents, „Taehan Kanho Hakhoe Chinese” 37(2007), z. 7, s. 1202-1211.
- M e s c h G. S.: Social Bonds and Internet Pornographic Exposure Among Adolescents, „Journal Adolescents” 32(2009), z. 3, s. 601-618.
- P a r k S. K., K i m J. Y., C h o C. B.: Prevalence of Internet Addiction and Correlations with Family Factors Among South Korean Adolescents, „Adolescence” 43(2008), z. 172, s. 895-909.
- P a w ł o w s k a B., P o t e m b s k a E.: Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Uzależnienia od Internetu (KBUI), „Badania nad Schizofrenią” 10(2009), z. 10, s. 310-321.
- P a w ł o w s k a B., P o t e m b s k a E.: Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Zaburzonych Relacji w Rodzinie (KBZRR), „Current Problems of Psychiatriy” 11(2010), z. 2, s. 119-126.

- Y e n J. Y., Y e n C. F., C h e n C. C., C h e n S. H., K o C. H.: Family Factors of Internet Addiction and Substance Use Experience in Taiwanese Adolescents, „CyberPsychology & Behavior” 10(2007), z. 3, s. 323-329.
- Y o u n g K. S.: Caught in the Net: How to Recognize the Signs of Internet Addiction and a Winning Strategy For Recovery, New York: John Wiley 1998.
- Y o u n g K. S.: Internet Addiction: Symptoms, Evaluation and Treatment, [w:] Innovations in Clinical Practice: A Source Book, red. L. VandeCreek, T. Jackson, Florida: Professional Resource Press 1999, s. 19-31.
- Y o u n g K. S.: What is Cybersexual Addiction?; <http://netaddiction.com>

USE OF INTERNET PORNOGRAPHY BY SECONDARY SCHOOL GIRLS IN THE CONTEXT OF FAMILY FACTORS

S u m m a r y

The aim of the present investigations was to answer the questions of (a) whether and in the sphere of what family factors there are differences between secondary school girls using and not using Internet pornography and (b) whether and what kind of relations obtain between the dimensions of Internet addiction and family factors in a group of girls using Internet pornography. Material: The participants were 186 secondary school girls aged 16-19 years. Methods: The study was conducted using Young's Internet Addiction Test (IAT) for assessing the severity of Internet addiction, and the following instruments by Pawłowska and Potembska: the Internet Addiction Assessment Questionnaire, the Disturbed Family Relations Questionnaire, and a Personal Inquiry Form. The Internet Addiction Assessment Questionnaire consisted of five scales, I. Acceptance, II. Games-Need for Aggression and Power, III. Computer Addiction, IV. Internet Addiction, and V. Pornography. The Disturbed Family Relations Questionnaire was made up of scales for I. Violence, II. Overprotectiveness, III. Coalition with the Mother, IV. Lack of Acceptance-Rejection, and V. Indifference. Results and conclusions: On the basis of the obtained results, the following conclusions were formulated: 1. The girls who used Internet pornography, more often than the girls who did not use it, had experienced violence and rejection in the family, and had taken over the role of guardians in their relationships with their mothers. 2. Increased symptoms of addiction to the Internet, aggressive computer games, and Internet pornography, as well as the search for acceptance and understanding from people contacted online co-occurred with violence, rejection, and indifference experienced in the family, assumption by the child of the role of guardian and protector of the mother, and fear of adulthood.

Słowa kluczowe: pornografia, Internet, rodzina, młodzież.

Key words: pornography, Internet, family, adolescent.